

Farmaca in verband met het autonoom zenuwstelsel

Geneesmiddelen i.v.m. cholinerge transmissie

Muscarine agonisten = parasympathicomimetica

(acetylcholine), carbachol, methacholine, bethanechol (Muscarine®), pilocarpine

Muscarine antagonisten = parasympathicolytica, anticholinergica

atropine (hyoscyamine), (scopolamine (hyoscine)), glycopyrrolaat, butylscopolamine (Buscopan Compositum®, icm. dipyrone (pyrazolonderivaat), DGK)

Cholinesterase inhibitoren

neostigmine, pyridostigmine, fysostigmine/eserine

Neuro-musculaire blokkers

Niet-depolariserende blokkers = antagonisten

gallamine, pancuronium, tubocurarine (curare), atracurium

Depolariserende blokkers

succinylcholine, decamethonium (geen DGK preparaten)

Geneesmiddelen i.v.m. noradrenerge transmissie

Neurotransmitters = catecholamines

adrenaline (epinefrine), noradrenaline (norepinefrine), dopamine

α -methyldopa, reserpine, bretylium, guanethidine, tyramine, amfetamine, efedrine, (isoprenaline)

Agonisten van de adrenoreceptoren

Niet-selectieve α en β agonisten

noradrenaline, adrenaline

Niet-selectieve β agonisten

isoprenaline, dobutamine

β 2 selectieve agonisten

humaan: fenoterol (Berotec®), salbutamol (Ventolin®, ook KHD), terbutaline (Bricanyl®), orciprenaline (Alupent®)

DGK: clenbuterol (Ventipulmin®, bronchiaal; Planipart®, uterus), (isoxsuprine (Duvadilan®, uit de handel))

etylefriene (Effortil®), fenylefriene, efedrine

Antagonisten van de adrenoreceptoren

Niet-selectieve α antagonisten

fenoxybenzamine, fentolamine, tolazine

(α 1 selectieve antagonisten) – niet in DGK

α 2 selectieve antagonisten

yohimbine, atipamezole, idazoxan

β antagonisten (blokkers)

humaan: atenolol (Tenormin®), propranolol (Inderal®), oxprenolol (Trasicor®), pindolol (Visken®)

DGK: carazolol (Suacron)

Farmaca met een invloed op het centrale zenuwstelsel

Serotoninerig systeem

buspirone (agonist), fluoxetine (Prozac), paroxetine (Seroxat)

Inhiberende aminozuren

benzodiazepines (minor tranquillizers, Diazepam, Valium), barbituraten (hypnotica)

Psychotrope farmaca

Psycholeptica

Neuroleptica

Major tranquilizers

Butyrofenonen: haloperidol (Haldol), fluanisone, doperidol, azoperone (Stresnil)

Fenothiazines: piperazine fenothiazine, alifatische fenothiazinen, chloorpromazine, promazine (Prazine), acetylpromazine (Placivet, ACP), trimeprazine

Dopamine agonisten: bromocriptine (Parlodel®), cabergoline (Galastop®)

Minor tranquilizers = ataractica

Benzodiazepines: chloordiazepoxide (Librium), diazepam (Valium),
midazolam (Dormicum), zolazepam (Zoletil), clonazepam (Rivotril)

α 2 agonisten = adrenerge sedativa

xylazine (Rompun), detomidine (Domosedan), romifidine (Sedivet),
medetomidine (Domitor), dexmedetomidine (Dexdomitor)

α 1 en α 2 antagonisten (zie autonoom zenuwstelsel)

Anesthetica

Intraveneuze anesthetica

(chloralhydraat)

barbituraten: thiopental (Pentothal), pentobarbital (Nembutal), fenobarbital
(Luminal)

Dissociatieve anesthetica (fenylcyclohexamines)

ketamine, tiletamine ($\approx$ phencyclidine (angel dust))

Propofol (Diprivan®, Rapinovel®)

Lokale anesthetica

procaïne, lidocaïne (Xylocaïne), mepivacaïne (Scandicaïne), (ravocaïne),
bupivacaïne, oxybuprocaïne, tetracaïne

Inhalatie anesthetica

halothaan, isofluraan (Isoflo®), (methoxyfluraan, enfluraan, cyclopropan),
sevoflurane, desflurane, N₂O (lachgas)

Anti-epileptica

barbituraten (Fenobarbital), primidone (Mysoline®), fenytoïne (Difenyhydantoïne®),
benzodiazepines (diazepam (Valium®), clonazepam (Rivotril®))

Centraal werkzame spierrelaxantia

diazepam, tetrazepam, gajacolglycerine-ether (guaifenesine, Myorelax), baclofen

Stimulerende middelen

Centrale analeptica

(strychnine), doxapram, methylxanthines (caffeine, theofylline, theobromine)

Anti-depressiva

tricyclische antidepressiva

clomipramine (Clomicalm®)

dopamine agonisten

selegiline (Selgan®)

Andere centraal werkzame farmaca

Ontstekingsremmers (NSAID's)

Para-aminofenolderivaten

paracetamol, (fenacetine)

Salicylaten

salicylzuur, natriumsalicylaat, methylsalicylaat, acetylsalicylzuur (Aspirine)

Pyrazolonen

antipyretische-analgetische: antipyrine, isopyrine, amino-pyramidon,
noramidopyrine/metamizol (Novalgine, Vetalgine®)

antiflogistische: monofenylbutazone, difenylbutazone

Fenamaten

flunixin meglumine (Finadyne), tolfenamzuur (Tolfidine), (meclofenaminezuur
(Arquel))

Indolazijnzuurderivaten

indomethacine (Indocid)

Propionzuurderivaten

ketoprofen (Ketofen), ibuprofen (Brufen), naproxen (Equiproxen), carprofen
(Rimadyl)

Oxicams

piroxicam (Feldene), meloxicam (Metacam)

Pyrrolizones

tepoxalin (Zubrin®, pyrrolizone verbinding)

firocoxib (Previcox®, Cox2-remmer)

Narcotische analgetica of morfine-analgetica

Opioïde agonisten

morfine en half-synthetische opiaten, fentanyl (en alfentanil, sufentanil, carfentanil), meperidine (Dolantine®), methadone (Mephenon®), pentazocine (Fortal®), etorfine (Immobilon®), buprenorfine (Temgesic®), butorfanol (Torbugesic®, Torbutol®)

Morfine antagonisten

nalorfine, diprenorfine, naloxone

Anti-tussiva

codeïne, dextromethorfan en noscapine

Autocoïden

Histamine antagonisten

H₁ antihistaminica

humaan: loratidine (Claritine), terfenadine (Triludan), cetirizine (Zyrtec), astemizole (Hismanal)

DGK: hydroxyzine (Vetaraxoid), (tripelenamine (Vetibenzamine))

(Histaminevrijzetting blokkeerders)

H₂ antihistaminica

cimetidine, ranitidine, famotidine, nizatidine

Serotonine

(Agonisten)

Antagonisten

ketanserine

Prostaglandines & analogen (misoprostol (Cytotec®))

Hormonen

ACTH = corticotropine

Corticosteroïden

Mineralocorticoïden

11-desoxycorticosteron (synthetisch), aldosteron

Glucocorticoïden

corticosterone, hydrocortisone (cortisol), cortisone
prednisone, prednisolone, fluoroprednisolone, methylprednisolone, dexamethasone, betamethasone

Hormonen met een invloed op de geslachtsorganen

Releasing hormonen

gonadotropineRH (GnRH), busereline (Receptal), gonadoreline (Fertagyl), (Ovalyse)

Gonadotropinen

FSH, LH/ICSH, PMSG, HCG

Geslachtshormonen

Oestrogenen

oestrone, oestriol, oestradiol, equiline, equilenine, hippuline, ginesteïne, zeranol; diethylstilboestrol (DES), hexoestrol, dienestrol

(Anti-oestrogenen)

Gestagenen

progesteron; medroxyprogesteronacetaat (MAP), megestrolacetaat (MGA), chloormadinonacetaat (CAP), norethistosteron/17-ethinyl-19-nortestosteron, levonorgestrel, proligeston

Androgenen en anabole steroïden

testosteron; 17- α -methyltestosteron
nortestosteron

Preparaten gebruikt in illegale vetmesting: oestradiol, ethinylloestradiol, testosteron, methyltestosteron, trenbolone, progesteron, medroxyprogesteron, zeranol

Groeihormonen

(Somatostatine = somatotropine inhibitory factor)

Somatotropine

runder-groeihormoon (BST), varken-GH (PST), long-acting: methionyl-BST

Schildklierhormoon

T3, T4

(Thyreostatica)

andere GM met remmende werking op schildklier: NSAID, glucocorticoïden, β -antagonisten
Oxytocine

Cardiovasculaire geneesmiddelen

Cardiotonica

Digitalis glycosiden

digoxine, digitoxine, (ouabaine, (β -methyldigoxine))

Pimobendan (Vetmedin®)

Calcium antagonisten

verapamil (Isoptine®) (fenylalkylaminen), diltiazem (Tildiem®) (benzothiazepines),
nifedipine (Adalat®), amlodipine (Amplor®) (dihydropyridines)

ACE-inhibitoren

captopril, enalapril (Zenalflo®), benazepril (Fortekor®), ramipril (Vasotop®), imidapril
(Prilium®)

Sartanen

Anti-aritmica

procainamide, kinidine, lidocaine

Geneesmiddelen welke het bloed en de bloedelementen beïnvloeden

Bloedstolling

Algemene hemostatica

vitamine K: K1=fytonadione, K2=menaquinone, K3=menadione; protamine

Lokale hemostatica

thrombine, microkristallijn collageen, gelatine spons (Gelfoam), geoxideerde cellulose
(Oxycel)

Anti-coagulantia

natrium-oxalaat, natrium-citraat, Na₂EDTA, natrium-heparine
coumarinederivaten: bishydroxycoumarine (Dicoumarol), 3-4-hydroxycoumarine
(Warfarine)

Hemoglobinevorming

IJzer

ferro-zouten (ferrochloride, Fe²⁺-ascorbinezuurcomplex), ijzerdextraan

Koper

Foliumzuur

Vitamine B12 = cyanocobalamine

Farmaca met een invloed op het renaal systeem

Diuretica

Koolzuuranhydraseremmers

acetazolamide (Diamox®)

Thiaziden

hydrochlorothiazide

Lisdiuretica

furosemide (Dimazon®)

Kaliumsparende diuretica

triamterene, amiloride, spironolacton

Osmotische diuretica

mannitol, glycerine

Farmaca met een invloed op de ademhaling

Mucolytica

acetylcysteïne (Mucomyst, Lysomucil), 5-carboxymethylcysteïne (Rhinatrol), bromhexine (Bisolvon), expectorantia (Ipeca, eucalyptus)

Decongestiva

(efedrine, α -adrenerge imidazol-derivaten (nafazoline, oxymetazoline, tramazoline (Rhinospray)), beclomethason, chromoglicaat)

Farmaca met een invloed op het oog

Miotica

parasympaticomimetica: acetylcholine, pilocarpine, carbachol, metacholine
cholinesterase-remmers: fysostigmine, neostigmine, demecarine, ecthiopaat, fluostigmine

Mycriatica

parasympaticolytica: atropine, scopolamine, homatropine, cyclopentolaat, tropicamide
 α -sympaticomimetica: adrenaline, fenylefrine, efedrine

Anti-glaucoom middelen

koolzuuranhydraseremmers: acetazolamide
osmotische diuretica: mannitol, glycerine

Diversen

antibiotica, antiseptica, sulfonamiden: tetracyclines, macroliden, rifampicine, chloramfenicol, fluoroquinolones, aminoglycosiden (neomycine, gentamycine, tobramycine), zilvernitraat
anti-flogistica: glucocorticoiden: hydrocortisone, prednisolone, dexamethasone, betamethasone
niet-steroïdale antiflogistica: fenylbutazone, ubiprofen, naproxen, meclofenamaat
anti-allergica: cyclosporine (Optimune®)
kunsttranen: methylcellulose, carbomeren (Vidisc®), polyacrylzuur, hydroxypropylmethylcellulose
varia: vit. A-D oogzalf, natriumhyaluraan, virostatica (acyclovir, idoxuridine)

Farmaca met een invloed op het maag-darmstelsel

Antacida

NaHCO_3 , CaCO_3 , magnesium (MgOH_2 , magnesiumtrisilicaat), aluminiumverbindingen (AlOH_3)

Mucosabeschermers

bismuthverbindingen (colloïdal bismuthsubcitraat, complex met citroenzuur), sucralfaat

(Spasmolytica)

butylhyoscine bromide (Buscopan Compositum®)

Anti-emetica

anti-cholinergica: scopolamine, atropine
 H_1 -antihistaminica: dimenhydrinaat (Dramamine®), cinnarizine (Touristil®)
neuroleptica: fenothiazines, butyrofenonen
neurokinine-1 antagonisten: maropitant (Cerenia®)
gastroprokinetica: betanechol, metoclopramide (Primperan®), domperidone (Motilium®), cisapride (Prepulsid®), 5-HT₃-antagonisten (ondansetron (Zofran®)), H^+/K^+ -ATP-ase inhibitoren (omeprazole (Losec®/Logastric®), lansoprazole (Dakar®))

(Tapides)

Purgativa

osmotisch actieve stoffen: natriumsulfaat, magnesiumsulfaat, lactalose (Tractonorm Lax®)
zwelmiddelen: lijnzaad, psylliumzaden, methylcellulose, zemelen
glijmiddelen: vloeibare paraffine, minerale oliën (bv. maïsolie)
contactlaxativa: ricinusolie, anthrachinonderivaten (Sennabladeren, rabarber, aloë)
laxativa voor rectaal gebruik: met natriumzout (Microlax) of natriumdocusaat (Norgine®)

Antidiarreica

absorbantia: actieve kool (Norit®), kaolin (aluminiumsilicaat), pectine
adstringentia: tannine
opioïdderivaten: difenoxylaat (Reasec®), loperamide (Imodium®)

Darmantiseptica

nitrofuranen: nifuroxazide (Ercefuryl®)
sulfasalazine (Salazopyrine®)

Detergenten, antiseptica en desinfectantia

(Detergenten

Anionische detergenten
Kationische detergenten)

Antiseptica en desinfectantia

Alcoholen: ethyl- (70%), isopropylalcohol (50%), methanol

Halogenen: chloor en anorganische verbindingen: Dakin, calciumhypochloriet ($\text{Ca}(\text{OCl})_2$), natriumhypochloriet (NaOCl (javelwater))
organische chloorverbindingen: chlooramines, chloorhexidine (Hibitane®)
jodium en derivaten: jodiumtinctuur, jodoforen, povidone-jood (Iso-Betadine®), Iugol

(Koolteerderivaten: fenol, chloroxyleenol (Dettol®))

Anti-infectieuze chemotherapeutica

Sulfonamiden

topicaal gebruik: sulfanilamide, sulfathiazol
niet-resorbeerbare sulfa's: sulfaguanidine, sulfathiazol en derivaten (succinylsulfathiazol), sulfasalazine
middellangwerkende sulfa's: pyrimidinesulfonamiden, sulfachlorpyrazine, sulfamethoxazole, sulfadimethoxine
anti-coccidiale sulfa's: sulfadimethoxine, sulfadimidine en sulfamerazine, sulfachlorpyrazine, sulfaclozine

Pyrimidinen

trimethoprim, aditoprim, baquiloprim, (ormethoprim, pyrimethamine, diaveridine)

Nitrofuranen

nitrofurantoin (Furadantine®), hydroxymethylnitrofurantoin (Urfadyn®)

Quinolones

nalidixinezuur en oxolinezuur
fluoroquinolones: enrofloxacin, ciprofloxacin, norfloxacin, ofloxacin, perfloxacin,
marbofloxacin, danofloxacin, difloxacin, sparfloxacin, themafloxacin

Antibiotica

Antibiotica met hoofdzakelijk Gram+ spectrum

β -lactam antibiotica

Penicillines

- smal werkingspectrum: penicilline G (benzylpenicilline), penicilline V (phenoxymethyl penicilline)
- penicillinase-resistente: methicilline (dimethoxyphenylpenicilline), oxacilline, cloxacilline, dicloxacilline (isoxazolyl penicillines), nafcilline (ethoxynaphthamidopenicilline)
- breed-spectrum: ampicilline (α -aminobenzylpenicilline), amoxicilline, pivampicilline (pro-drug)
- uitgebreid breedspectrum: carbenicilline, ticarcilline, piperacilline

Cefalosporines

- Groep 1: cephalotin, cefazolin
- Groep 2: cefovecin, cefamandole, ceftiofur, cefquinome, cefalexine, cefaclor
- Groep 3: cefoperazone, cefpirone
- Groep 4: cephamycins: moxalactam

β -lactamase inhibitoren

clavulaanzuur, (sulbactam, tazobactam), Synulox ® (amoxicilline x clavulaanzuur)

Carbapenems

imipenem (icm. cilastatine), meropenem

(Monobactams)

Macroliden

erythromycine, oleandomycine, spiramycine, tylosine, tilmicosine, clarithromycine, azithromycine, roxithromycine (Ho), tulathromycine

- Pleuromutilins
  - Tiamulin: tiamulinbase (pe), tiamulinhydrofumaraat (po)
  - Valnemulin
- Lincosamides
  - lincomycine, clindamycin, pirlimycine
- Rifampicine
- Bacitracine
- Antibiotica met hoofdzakelijk Gram- spectrum
  - Aminoglycosiden
    - streptomycine, dihydrostreptomycine, neomycine, kanamycine, paromomycine, spectinomycine (aminocyclitol), gentamicine, apramycine, amikacine (Ho), tobramycine (Ho), netilmicine (Ho)
  - Polymyxines
    - polymyxine B, polymyxine E (colistine)
- Antibiotica met een breedspectrum activiteit
  - Chloramfenicol
  - Florfenicol
  - Tetracyclines
    - tetracycline, (chloortetracycline), oxytetracycline, doxycycline
    - Ho: metacycline, (minocycline), clomocycline, lymecycline

Anti-protozoaire middelen

- Nitro-imidazolverbindingen
  - metronidazole, dimetridazole, carnidazole, ronidazole
- Coccidiostatica
  - Sulfonamiden
    - sulfamezathine, sulfaquinoxaline, sulfamethoxine, sulfachlorpyrazine
  - Amprolium
  - Nicarbazine (DNC en HDP)
  - Halofuginone (hydrobromide)
  - Polyether ionofore antibiotica
    - monensin, lasalocid, narasin/salinomycine/maduramycine
  - Benzeen-acetonitriles
    - clazuril, diclazuril
  - Toltrazuril

Antimycotica

- Systemische antimycotica
  - Amfotericine B
  - Fluorocytosine
  - Azolderivaten
    - imidazoles: ketoconazol, miconazol
    - triazoles: itraconazol, fluconazol
  - Griseofulvine
- Antimycotica voor lokaal gebruik
  - Pimaricine of natamycine
  - Nystatine
  - Enilconazole
  - Clotrimazole
  - Monosulfiram

Anthelmentica

- Wormmiddelen tegen nematoden
  - Piperazine
  - Imidazolthiazolen
    - levamisole, (tetramisole)

- Tetrahydropyrimidinen
  - pyrantel, (morantel)
- Benzimidazolen
  - (thiabendazole), (mebendazole), flubendazole, fenbendazole, oxfendazole, albendazole, triclabendazole
- Pro-benzimidazolen
  - febantel, netobimine
- (Organofosfaten)
- Endectociden of macrolytische lactonen
  - avermectinen: ivermectine, (abamectine), doramectine, eprinomectine, selamectine
  - milbemycinen: moxidectine, milbemycine-oxime, emodepside
- Wormmiddelen tegen cestoden
  - Niclosamide
  - Praziquantel
  - benzimidazole: febendazole, oxfendazole, albendazole, pyrantel, mebendazole
- Wormmiddelen tegen trematoden
  - Salicylanilides
    - oxyclozanide, closantel
  - Dinitrofenolen
    - nitroxylnil
  - Benzimidazolen
    - albendazole, luxabendazole, triclabendazole, netobimine
  - Benzeensulfonamiden
    - clorsulon

Anti-ectoparasitica

- Cholinesterase-remmers
  - Fosfaatesters
    - cythioaat, diazinon, crotoxyphos, dichloorvos, dimethoaat, fenitrothion, trichloorfon, fenthion, temefos, fosmet, foxim, chloorfenvinfos, tetrachloorvinfos
  - Carbamaatesters
    - carbaryl, propoxur, methomyl
- Ionkanaalbeïnvloeders
  - Pyrethrines
    - pyrethrin I, pyrethrin II, jasmolin I, jasmolin II, cinerine I, cinerine II
  - Pyrethroïden
    - permethrine, allethrine, cypermethrine, deltamethrine, flumethrine, cyfluthrine
- Diversen
  - Endectociden (zie anthelmctica)
  - Fenylpyrazolen
    - fipronil (Frontline®), pyropole
  - Amitraz
  - Benzylbenzoaat
  - Imidaclopride (Advantage®)
  - Insect Growth Regulators
    - methopreen, fenoxycarb, cyromazine
  - Groei-inhibitoren
    - lufenuron